

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

765

Vragen van de leden **Feenstra** (P.v.d.A.), **Voorhoeve** (V.V.D.), **Esselink** (C.D.A.), **Tommel** (D66), **J. T. van den Berg** (S.G.P.), **Schutte** (G.P.V.), **Rosenmüller** (Groen Links) over *dumping van gifgassen in de zee*. (Ingezonden 25 juni 1990)

1

Kent u de berichten, dat grote hoeveelheden munitie met gifgassen uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog zijn gestort in de Noordzee, het Skagerrak, de Oostzee, de Golf van Biskaje, de Atlantische Oceaan en de Middellandse Zee?¹

2

Heeft zulke dumping door de verschillende landen inderdaad plaatsgevonden?

3

Deelt u de mening, dat deze gifgassen zeer ernstige schade kunnen aanrichten aan het gehele maritieme milieu, inclusief de visstand?

4

Wanneer zal naar verwachting de Europese Commissie het onderzoek naar de technische en financiële aspecten van de berging van milieu-gevaarlijke, gezonken schepen of ladingen afronden, zoals meegedeeld door de minister van Verkeer en Waterstaat in het mondeling overleg van 24 april j.l.²

5

Is de regering van mening, dat de locatie van deze gifgasvoorraden nader moet worden vastgesteld en dat in internationale samenwerking moet worden getracht deze gifgasmunitie zoveel mogelijk terug te vinden en op milieu-verantwoorde wijze te vernietigen volgens de nieuwste methoden voor het vernietigen van te land opgeslagen chemische munitie van de VS en de USSR?

6

Herinnert u zich, dat u n.a.v. vragen van het lid Feenstra tijdens de UCV-Noordzeebeleid op 18 december 1989³ heeft toegezegd deze Kamer te berichten over de resultaten van het onderzoek van het ingenieursbureau KTI te Zoetermeer naar het vóórkomen van munitie in de Noordzee?

7

Kunt u deze Kamer inmiddels informeren over de resultaten van dit onderzoek en de daaraan te verbinden beleidsmatige conclusies? Zo neen, op welke termijn kan de Kamer deze informatie dan verwachten?

8

Hoe reëel is de bewering van de Stichting Beter Leven, dat de Nederlandse kust wordt bedreigd door 38.000 ton oude munitie, waarvan de helft bestaat uit gifgasgranaten?

9

Hoe groot is de kans op een omvangrijke milieuramp als gevolg van het vrijkomen van gifgas in de

Noordzee? Welke maatregelen zouden genomen moeten worden teneinde dit te voorkomen? Welke maatregelen hebt u inmiddels genomen en bent u voornemens te nemen?

10

Kan het lokaliseren en eventueel bergen van oorlogsmunitie een taak vormen voor de (Nederlandse) bergingsindustrie?

¹ De Telegraaf van 13 juni jl. Zie ook de schriftelijke vragen van H. Muntingh (lid Europees Parlement, Socialistische Fractie) nr. 923/89 en het antwoord van de Europese Commissie van 1 februari 1990.

² Kamerstuk 21 300 XII, nr. 61, blz. 15.

³ Handelingen UCV nr. 9, vergaderjaar 1989-1990.

Antwoord

Antwoord van minister

Maij-Weggen (Verkeer en Waterstaat), mede namens de ministers van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, van Defensie en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. (Ontvangen 6 juli 1990)

1 en 2

Ik heb uit diverse bronnen kennis genomen van de berichten omtrent in zee gestorte chemische munitie, en met name in de Oostzee en de Noordzee, meer in het bijzonder in het Skagerrak en voor de Belgische kust. Er hebben geen stortingen van dit soort munitie plaatsgevonden op het Nederlandse Continentale Plat. Stortingen in andere zeeën hebben

mogelijk plaatsgevonden, maar zijn mij onbekend.

3

Het is niet uit te sluiten dat deze schadelijke stoffen in de loop van de tijd vrijkomen. Mosterdgas komt vrij als een geleïachte massa. Mosterdgas kan plaatselijk problemen veroorzaken, maar de ontleding door hydrolyse zal naar verwachting zodanig snel zijn dat verplaatsing van het probleem over grote gebieden weinig waarschijnlijk lijkt. Zenuwgassen zullen in het mariene milieu relatief snel worden afgebroken, waarbij geen schadelijke eindprodukten zullen ontstaan. Eventuele effecten zullen derhalve alleen van lokale en beperkte aard zijn.

Het mariene biologische aspect beperkt zich waarschijnlijk alleen tot lokale effecten bij de stortplaats. Deze effecten kunnen door het geleidelijk vrijkomen van gas ter plekke wel van langdurige aard zijn. De kans dat visserijprodukten worden besmet met resten van dit gas wordt zeer klein geacht. In internationaal verband is deze zaak meerdere malen besproken. In de Oslo Commissie (Noordzeelanden, Finland, IJsland, Ierland, Portugal, Spanje) is men in 1985 tot de conclusie gekomen dat er op grond van de toen bekende gegevens geen aanleiding was om tot actie over te gaan. In de Helsinki Commissie (landen rondom de Oostzee) is men zeer recent tot dezelfde conclusie gekomen.

Beide commissies meenden dat het grootste probleem van de gestorte strijdgassen uit het risico bestaat voor vissers die de munitie op kunnen vissen. Echter, afgewogen tegen de veel grotere gevaarsaspecten bij (massale) berging van deze gassen, gevolgd door transport en vernietiging, wordt er de voorkeur aan gegeven niet tot berging over te gaan.

4

De voorbereidingen voor de samenstelling van de onderzoekscommissie zijn afgerond. Verwacht wordt dat de gehele studie maximaal 1,5 jaar in beslag zal nemen.

5

De lokaties van (nagenoeg) alle bekende stortingen in de Noordzee zijn (exact) bekend. Zoals hierboven reeds aangegeven zien de direct betrokken landen geen reden om tot

berging over te gaan. Er is evenmin reden een uitspraak te doen over de wijze van een eventuele vernietiging van deze strijdgassen.

6 en 7

In mijn brief aan de Voorzitter van de Tweede Kamer van 26 maart 1990 (17 408, nr. 52) heb ik, als reactie op de tijdens de UCV-Noordzeebeleid door de heer Feenstra gestelde vraag, reeds aangegeven dat door het ministerie van Verkeer en Waterstaat geen opdracht is gegeven aan enig ingenieursbureau voor een onderzoek naar het voorkomen van strijdgassen in wrakken in de Noordzee. De betrokkenheid van het ministerie heeft zich beperkt tot informatieve contacten.

8

Volgens officiële informatie is in 1920 ca. 35000 ton munitie afkomstig van de slagvelden uit de Eerste Wereldoorlog in zee gestort, in een zone die 1,5 tot 3,5 km verwijderd is van de Oostdam van de nieuwe buitenhaven van Zeebrugge (1 á 2 km uit de kust). Een derde deel hiervan zou bestaan uit gifgasbussen. De aanwezigheid van deze munitie heeft de permanente aandacht van de Belgische overheid, waarbij gestreefd wordt naar een beheersbare situatie. Tot op heden is geen enkele indicatie gevonden van effecten op de fauna in zee in de omgeving van Zeebrugge.

9

Zoals eerder genoemd wordt een omvangrijke milieuramp als gevolg van het vrijkomen van strijdgassen in de Noordzee niet verwacht. De betrokken landen dienen echter wel alert te zijn op mogelijke veranderingen in de huidige stabiele situatie. Op Nederlands initiatief is op de van 21 tot 23 juni 1990 gehouden vergadering van de Oslo Commissie afgesproken opnieuw de beschikbare informatie over de stortlokaties van strijdgassen te toetsen, evenals de noodzaak van berging en eventuele verwerking. Conclusies hierover kunnen op z'n vroegst juni 1991 worden verwacht.

10

Gelet op het bovenstaande is er thans geen aanleiding om uitspraken te doen over het inschakelen van Nederlandse bedrijven bij een eventuele berging.